

## *Пам'яті Ганни Михайлівни Пірнач*



23 січня 2012 р. пішла з життя головний науковий співробітник відділу фізики атмосфери УкрНДГМІ, доктор фізико-математичних наук Ганна Михайлівна Пірнач, видатний фахівець у галузі фізики хмар та активних впливів на гідрометеорологічні процеси.

Г.М. Пірнач народилася 18.10.1937 р. на Київщині в с. Велика Каратуль Переяслав-Хмельницького району. У 1952 р. вступила до Переяслав-Хмельницького педагогічного училища, після закінчення якого працювала до 1964 р. вчителем математики в школі с. Макарівська Буда. Протягом 1957-1963 рр. заочно навчалася в Київському державному університеті (нині КНУ) ім. Т.Г. Шевченка на механіко-математичному факультеті, який закінчила з відзнакою. Із 1964 р. Г.М. Пірнач працювала в УкрНДГМІ в колективах видатних радянських вчених: спочатку А.І. Ромова, а потім – М.В. Буйкова. Саме в лабораторії М.В. Буйкова розвилися здібності Г.М. Пірнач не тільки як програміста високої кваліфікації, але й як фізика-теоретика, дослідника (за допомогою мікрофізичних моделей) процесів утворення та еволюції рідкокрапельних та змішаних хмар, пов'язаних із атмосферними фронтами, а також формування в них опадів.

У 1976 р. Г.М. Пірнач захистила кандидатську дисертацію на тему: «Чисельне моделювання хмаро- і опадоутворення в шаруватоподібних хмарах».

У 1977 р. Г.М. Пірнач стає старшим науковим співробітником відділу фізики атмосфери і науковим керівником наукових тем, пов'язаних із дослідженнями взаємодії динамічних, термодинамічних і мікрофізичних параметрів фронтальних хмар. Вона – автор низки одно-, дво- та тривимірних чисельних моделей атмосферних фронтів з детальною мікрофізикою. За їх допомогою було досліджено еволюцію хмарності на фронтах різних типів, вплив різних мікрофізичних механізмів на опадоутворення у фронтальних хмарах, проведено пошук можливостей розширення діапазону придатності хмар до штучного збільшення опадів у холодний період року (зокрема над Експериментальним полігоном УкрНДГМІ в Дніпропетровській області).

У 1990 р. Г.М. Пірнач захистила докторську дисертацію «Чисельне моделювання взаємозв'язку динаміки та мікроструктури хмарних смуг

атмосферних фронтів холодного півріччя» (ступінь доктора фізико-математичних наук).

Моделі Г.М. Пірнач і після захисту докторської дисертації неодноразово модифікувалися, що було пов'язано з прагненням автора максимально точно описати процеси, які відбуваються в атмосфері. Зокрема, у теперішній час моделі враховують орографію місцевості. Ще раз підкреслимо, що завжди ці моделі базувалися на системі кінетичних рівнянь для функцій розподілу хмарних частинок за розмірами.

Можна без перебільшення стверджувати, що це найпередовіші моделі в цій сфері. Це підтверджують схвальні відгуки на доповіді Г.М. Пірнач та її учнів на всіх міжнародних конференціях із фізики хмар та активних впливів (таких доповідей було більш як 40).

Спадок Ганни Михайлівни налічує понад 90 наукових праць (зокрема, надрукованих у міжнародних журналах «Метеорологія и гидрологія», «Atmospheric Research»). Найфундаментальнішою є монографія «Чисельне моделювання хмар та опадів у системах атмосферних фронтів» (К.: Ніка-Центр, 2008. – 256 с.).

Під керівництвом Г.М. Пірнач підготовлено два кандидати географічних наук (Л.В. Паламарчук і В.М. Шпиг) і один кандидат фізико-математичних наук – С.В. Краковська.

Теоретичний та практичний доробок її досліджень використовується не лише в метеорології, але й у геофізиці та фізиці атмосфери інших планет (див. монографію Ібрагімова К.Ю. «Численное моделирование слоистообразной облачности в атмосфере планет-гигантов»).

Г.М. Пірнач мала тісні контакти з науковцями Інституту геофізики НАН України; ОГМІ (нині Одеський державний екологічний університет); Головної геофізичної обсерваторії та Центральної Аерологічної обсерваторії (Російська федерація); ЛГМІ (нині Російський державний гідрометеорологічний ун-т); Тель-Авівського ун-ту.

Упродовж багатьох років Г.М. Пірнач була членом спеціалізованої Вченої ради Д26.001.22 Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Ганна Михайлівна була відданою науці людиною, принциповою і водночас доброзичливою. Пам'ять про Ганну Михайлівну назавжди збережеться в серцях її колег, учнів та друзів.

*Колектив відділу фізики атмосфери УкрНДГМІ*